

MOCIÓ PEL RECONeixEMENT DE LES VICTIMES DELS BOMBARDEJOS FEIXISTES I LA RECUPERACIÓ DELS REFUGIS ANTIAERIS DE L'HOSPITALET.

La ciutat de l'Hospitalet, durant la Guerra Civil, va patir molt directament els estralls dels bombardejos per part de les aviacions italiana i alemanya, en suport a l'aixecament feixista, contra la població civil en la rereguarda republicana. Aquests fets han estat durant molts anys poc estudiats i desconeguts per la majoria de la població. Malgrat tot, encara són present en la memòria familiar de molts veïns i veïnes de la ciutat, que els van viure en primera persona o n'han sentit els relats de pares i avis. També hi són presents encara, amagats, alguns vestigis dels bombardejos com els refugis antiaeris construïts en el període de 1937-1939.

L'Hospitalet i moltes altres poblacions catalanes, amb forta presència de forces progressistes, antifeixistes i revolucionaries que es van oposar a la sublevació feixista, i per la presència d'una important indústria de guerra, va ser un dels objectius principals. El primer bombardeig feixista contra l'Hospitalet es va produir el 27 d'abril de 1937. Però va ser en la matinada del 25 de juliol del mateix any quan l'aviació italiana va bombardejar el nucli dels barris de Collblanc i la Torrassa, als voltants dels carrers Montseny, Llobregat, Mas, Progrés i París, on s'hi situaven els locals d'organitzacions com la CNT, Izquierda Republicana, ERC, UGT o PSUC, i que va provocar les primeres víctimes mortals documentades: una vintena de morts, i prop de 40 ferits.

Els bombardejos –dels quals s'han documentat 17 en total en un període de tres anys, tot i que poden haver estat més–, van persistir fins al dia abans de l'entrada de les tropes franquistes a l'Hospitalet, afectant altres zones i barriades de la ciutat, destruint habitatges i fàbriques i provocant noves víctimes mortals.

Aquests atacs van provocar la resposta de les institucions, amb la constitució de la Junta de Defensa Passiva, però també dels veïns i veïnes autoorganitzats, per construir refugis que permetessin protegir-se de les bombes de l'aviació feixista. Es desconeix l'abast i nombre total d'aquestes construccions, a causa de la forma com moltes es van construir, al marge de les administracions, en habitatges i propietats particulars, o inclús en orificis naturals al llarg del talús del Samontà, per escapar del terror.

Malauradament, mai no hi ha hagut interès per part de l'Ajuntament per localitzar, estudiar i recuperar aquests refugis, que en molts casos poden haver-se perdut per sempre i el poc que quedi corre el risc d'acabar desapareixent definitivament. Tampoc s'ha avançat per rescatar de l'oblit la memòria de les víctimes dels bombardejos feixistes.

A Barcelona s'hi han recuperat i museïtzat diferents espais, com el Refugi 307 al Poble Sec, o els refugis de la plaça del Diamant o el de la plaça de la Revolució. També l'any 2003 es va inaugurar un monument en record a les víctimes dels bombardejos feixistes, situat davant del Coliseum, i enguany s'han dut a terme nombroses activitats en record dels bombardejos

del març de 1938 –que també van afectar l'Hospitalet– amb la programació d'activitats com un *mapping*, una exposició i l'edició d'un llibre sobre aquest tema.

En el cas de l'Hospitalet, tot i el desinterès per part de l'administració, se n'han fet diferents treballs i estudis per part d'historiadors i especialistes, com els d'Ariadna i Josep Ribas, Agustín Castellano, Jordi Ramos, Inocencio Salmerón, Oriol Valls, o el recent TFG d'Iris Teruel, que juntament amb el Centre d'Estudis de l'Hospitalet i els records i testimonis de veïns i veïnes dels barris han permès conservar una part de la memòria d'aquestes construccions.

Gràcies a aquests treballs, l'existència i emplaçament d'alguns d'aquests espais històrics es troba ben documentada, i seria possible la seva recuperació, abans que no acabessin oblidats i destruïts. Seria el cas, per exemple, del refugi del Canyet (Can Nyac) al barri de Sanfeliu, o el possible refugi del qual es va trobar un accés amb les troballes arqueològiques de la Torrassa (Castell de Bellvís), pendent també de la seva recuperació. I especialment el refugi descobert durant les obres de rehabilitació de la Torre Barrina, del qual l'Ajuntament va anunciar que s'estava treballant el projecte de recuperació, previst per l'any 2009.

Tot i aquest compromís, i l'oportunitat didàctica i divulgativa que aquests espais històrics representen per la ciutat, vinculant-los amb el Museu de l'Hospitalet i Can Riera-Espai de Memòria, durant aquests 10 anys no s'ha fet cap passa per la recuperació de la memòria col·lectiva i els refugis antiaeris de la ciutat. També representen una oportunitat, no només pel seu interès històric, sinó per reconèixer les víctimes que va provocar el feixisme a la ciutat ara fa 80 anys, posant en valor la memòria col·lectiva antifeixista i recuperant el nostre passat, però també reconeixement el sofriment de tots els pobles que avui pateixen els estralls de les guerres.

Per tot això, el Ple de l'Ajuntament de l'Hospitalet, a proposta del grup municipal d'Esquerra Republicana, acorda:

Primer.- Instar al govern municipal a complir amb el compromís de recuperar el refugi antiaeri descobert a la Torre Barrina, museïtzar l'espai vinculant-lo a Can Riera i obrir-lo al públic.

Segon.- Instar al govern municipal a incloure, dins del procés de rehabilitació del Castell de Bellvís, la recuperació del refugi trobat en aquell emplaçament.

Tercer.- Instar al govern municipal a actuar de manera urgent per aturar la degradació del refugi de Can Nyac, i procedir a estudiar la seva recuperació.

Quart.- Instar al govern municipal a elaborar un estudi sobre l'emplaçament, situació i possibilitat de recuperació dels refugis antiaeris de la ciutat.

Cinquè.- Instar al govern municipal a la instal·lació d'un monument a la memòria de les

víctimes dels bombardejos que va patir la ciutat de l'Hospitalet en el període 1937-1939, fent-lo extensiu a tots els pobles víctimes d'altres guerres.

Sisè.- Traslladar els presents acords als i les membres de la comissió de revisió del PEPPA, a l'Associació Pont de la Llibertat - L'Hospitalet Antifranquista, al Centre d'Estudis de l'Hospitalet, a l'Associació per la Defensa del Patrimoni de l'Hospitalet - PERSEU, al Grup de Patrimoni de l'Hospitalet, a la Federació d'Associacions de Veïns de l'Hospitalet, al Museu de l'Hospitalet, als Consells de Districte, als i les membres del Consell de Ciutat i al Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya.

Això no obstant, l'Ajuntament Ple, acordarà el que consideri més adient.

L'Hospitalet,
El Portaveu del Grup Polític d'Esquerra Republicana de Catalunya

Antoni Garcia i Acero